ҲАР КИМ САВОБ ИШ ҚИЛСИН, ҲАР КУН САВОБ ИШ ҚИЛСИН!

O'ZBEKISTON OQSOQOLLAR KENGASHI "MAHALLA"

MAHALLA

Ўзбекистон Оқсоқоллар кенгаши, «МАҲАЛЛА» жамғармасининг нашри

№ 23 (301) 2002 йил 5 июнь, чоршанба. Газета 1996 йил январь ойидан чиқа бошлаган. Сотувда эркин нархда

ФАОЛЛАР УЧУН ФАХРЛИ ТАДБИР

Ҳар бир маҳалланинг энг асосий жонкуяр кишиси албатта унинг оқсоқоли бўлади. Лекин маҳалла ҳаёти учун ташкилотчиликда, ғайратшижоатда оқсоқол билан ёнма-ён турадиган, барча тадбирларда унинг маслаҳатдоши, ҳамкори бўладиганлар, ҳамда маҳалла ҳаёти учун фидойилик қиладиган фаол кишилар ҳам бор.

Улар - маҳаллага, маҳалла аҳлига энг яқин дўст, ўзларининг билимлари, ҳаётий тажрибалари асосида ҳар қандай мушкул вазиятда тўғри йўл кўрсата оладиган, барча яхши тадбирларга жонкуяр бўлган кишиларимиздир.

2002 йилнинг Президентимиз томонидан «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган Давлат дастурининг ижроси доирасида Республика Оқсоқоллар кенгаши, «Маҳалла» жамғармаси бошқаруви раёсати Ўзбекистон Республикаси «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси билан ҳамкорликда маҳалла фаолиятида фаол иштирок этган, маҳаллаларда маданий-маърифий ишларни йўлга қўйишда намуна кўрсатган маҳалла фидойилари учун «Маҳалланинг фахрий оқсоқоллари» ҳурмат тахтасини ташкиллаштириш юзасидан қарор қабул қилди. Ушбу қарорга кўра, «Тасвирий ойина» ижодий уюшмасининг ҳамда «Маҳалла» жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар, вилоятлардаги бўлимлари, туман ва шаҳарлардаги бўлинмалари жойлардаги вилоят, туман ва шаҳарларнинг ҳокимликлари билан келишган ҳолда маҳаллаларда «Маҳалланинг фахрий оқсоқоллари» ҳурмат тахтасини ўрнатишга доир ташкилий ишларни режалаштиришлари ва амалга оширишлари керак. Шунингдек, ушбу тадбирда маҳаллалардаги тадбиркорлар, ҳомий ташкилотларнинг ҳам моддий ҳам, маънавий жиҳатдан амалий ёрдамлари зарур бўлади. Фахрий отахон ва онахонларнинг ҳурмат тахтасига тақдим этиладиган фотосуратларни, уларнинг жамоатчи сифатидаги фаолиятлари ҳақидаги маълумотларни талаб этилган даражада тайёрлашда айнан ҳомий ташкилотлар ва саховатпеша тадбиркорларга суяниб иш юритиш кўзда тутилган.

Булар тадбирнинг молиявий жиҳатлари. Тадбирнинг маънавий аҳамиятига келсак, шубҳасиз бу тадбир тизим фаолиятини янада жонлантиради, маҳалланинг жамоатчи жонкуярларининг ғайратига ғайрат, кучига куч қўшади.

Мухбиримиз.

Кичикка иззатда бўлиш, каттага ҳурмат кўрсатиш бизнинг азалий хислатимиз. Айниқса, Қарияларни қадрлаш йилида нуроний кексаларимизни эъзозлаш туйғуси янада ортди. Чунки қарияларни қадрлаш, уларнинг ўгитларига амал қилиш баробарида биз авлодларни боғлаб турувчиришталарни мустаҳкамлаб борамиз.

2002 йил - Қарияларни қадрлаш йили

ГЕРОНТОЛОГИЯ МАРКАЗИ — УМРИНГИЗ УЗАЙИШИ УЧУН

Улуғ ёшга борганларида ҳам қадди тетик, хотираси ўткир, юзу кўзларидан нур ёғилиб турган кексаларимизни кўриб баъзан ҳавасимиз келади.

Уларнинг шу ёшларида жисмоний ғайрату ақлий салоҳиятини сақлаб қолганликларига сабаб нима? Агар юз билан юзлашиб турган қарияларимиз билан суҳбатда бўлсак, хушчақчақлик, сокин оилавий турмуш ва ҳаётий меъёрлар узоқ умр кўришнинг гарови эканлигини тушуниб етамиз. Кексалар истеъмол қиладиган таом ва ичимликлар доимо мўътадил бўлиши кераклигини Абу Али ибн Сино кўп маротаба таъкидлаган. Қарияларимиз яшаш тарзининг бир маромда бўлишини таъминлаш эндиликда мамлакатимизда махсус шифокорлар томонидан амалга оширилади. Шу мақсадда ўтган йилнинг бошларида «Ибн Сино» Халқаро жамғармаси ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамкорлигида республикамизда «Геронтология Маркази» ташкил этилди. Кексаларнинг умрига умр қўшиш, уларнинг соғлом, бақувват ва тетик бўлишларига эришиш ушбу марказнинг фаолият мазмунини белгилайди. Аслида геронтология кексалик тўғрисидаги фан бўлиб, унга минг йиллар аввал Абу Али ибн Сино асос солган эди. Шу учун ҳам Марказ томонидан махсус дастурлар белгилашда улуғ бобокалонимизнинг фойдали маслаҳатларига таяниб иш кўрилган. Ушбу дастурга кўра, кексаларга хос бўлган касалликларнинг олдини олиш биринчи галдаги вазифадир. Нуронийларимиз бир неча даволаниш босқичлари (ташхис - маслаҳат тиббий маркази-клиника-санаторий)дан ўтишлари, сўнгра эса энг замонавий клиникалар (терапия, кардиология, неврология, эндокринология, урология бўйича) геронтолог-шифокорлар назоратида бўлишлари лозим. Уларнинг овқатланиши, дори-дармонлар истеъмол қилишлари ва бошқа тиббий усулларни қўллашлари аввалдан тузилган дастурларга кўра бажарилади. Зарурат бўлса, муҳтож қарияларга алоҳида ҳамширалар ажратилади. Психолог, психиатр ёки бошқа тиббий мутахассислар кексалар билан тез-тез суҳбатлар ўтказиб боришади. Марказнинг мутахассис шифокорлари республика миқёсида кенг фаолият юритадилар ва ҳатто Қариялар уйларида ҳам даволаш жараёнларини назорат қилиб турадилар.

Ушбу Марказда энг билимдон ва тажрибали шифокорлар гуруҳи жамланган. Асосий мақсад эса аниқ: юртимиздаги ҳар бир қарияни асраб-эъзозлаш, саломатлигини яхшилаш, шунинг эвазига умрига умр қўшишдир. Умуман, ҳар биримиз донишманд бобою бувиларимизнинг тинч ва хотиржам яшашлари учун қулай шарт-шароитлар яратмоғимиз лозим. Унутмайликки, соғлом кексалик - бахтли кексаликдир.

Шу нарсани мамнуният билан муштарийлар эътиборига ҳавола қилишни истардикки, мазкур марказга «Маҳалла» ва «Нуроний» жамғармалари йўлланмаси билан борилганда қарияларимизга бепул хизмат кўрсатилади.

Марказ манзили: Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек тумани Паркент кўчаси, 51-уй.

Ўз мухбиримиз.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

САММИТ ИШ БОШЛАДИ

Кеча Олмаотада Осиё минтақасида хавфсизликни мустаҳкамлаш масаласига бағишланган йиғилиш иш бошлади. Ушбу анжуман ишида 16 давлат вакиллари шунингдек халқаро ташкилотлардан келган меҳмонлар ҳам иштирок этмоқдалар. Йиғилишнинг қатнашувчи давлатлар ўртасида сиёсий, иқтисодий, гуманитар муносабатларга оид ҳамда халқаро терроризмга қарши кураш тўғрисида ҳужжат имзолаши кўзда тутилган.

ВАЗИЯТ ҚАЛТИС

Жанубий Осиёдаги икки давлат Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги ҳозирги таҳликали вазият жаҳон жамоатчилигини ташвишга солмоқда. Шу боисдан ҳам Россия президенти В.Путин Олмаотада бўлаётган йиғилишда қатнашаётган Ҳиндистон бош вазири О.Важпаи ва Покистон президенти П.Мушарраф учрашувларини ташкил этишда воситачилик қилмоқчи. П.Мушарраф ҳеч қандай шартларсиз бу учрашувга рози эканлигини билдирган бўлса, О.Важпаи Покистонни Кашмирдаги бузғунчиларга ёрдам бераётганликда айблаб учрашишувдан бош тортмоқда.

Ядровий қуролларга эга бўлган Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги можарони қуролли тўқнашувга айланишидан хавфсираган АҚШ, Франция, Германия, Буюк Британия, Жанубий Корея ҳукуматлари ўз кишиларини бу мамлакатдан олиб чиқиб кетмоқдалар.

ПРЕЗИДЕНТЛАР КЕЛИШИБ ОЛДИЛАР

Туркманистон, Афғонистон, Покистон давлат раҳбарлари яқинда Исломободда учрашиб Давлатободдан Карочигача газ ва нефть қувурлари ётқизиш масаласини муҳокама қилдилар. Узунлиги 1700 км.дан ортиқ бўлган бу қурилиш орқали туркман ва афғон газини жаҳон бозорига олиб чиқилиши кўзда тутилган бўлиб, лойиҳани амалга ошириш ишларига Жаҳон банки, Қайта қуриш ва тараққиёт банки ҳамда бошқа банклар ўз ҳиссаларини қўшишлари кўзда тутилган.

ЕВРО КУБАДА

Куба ҳукумати шу йилнинг биринчи июнидан бошлаб ўз ҳудудида Европа пул бирлиги евронинг қўлланишига рухсат берган. Бундан кўзда тутилган мақсад мамлакатнинг иқтисодий ривожланишига чет эллик инвесторларни тортиш бўлса керак.

ОҒУ ЕТИШТИРИШ КАМАЙМОҚДА

Мутахассисларнинг ҳисобларига кўра бу йил Афғонистонда уч минг тонна кўкнори ҳосили етиштирилган. Бу аввалги йилларга нисбатан кам. Масалан 1999 йили бу рақам 4,6 минг тоннани ташкил қилган эди. Мавжуд қийинчиликларга қарамай вақтли маъмурият бу гиёҳванд ўсимликни етиштиришни камайтиришга ҳаракат қилмоқда.

ЖИЗЗАХ МАҲАЛЛАЛАРИ ИБРАТИ

Қаердаки, кишилар ўзлари яшаётган маҳаллага таянса, унинг кучқудратига ишонса, ўша жойда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари яхши ишлаётган бўлади. Жиззах вилоятида ана шундай ибратли маҳаллалар кўп.

Ўзбекистон Оқсоқоллар Кенгаши ва «Маҳала» жамғармаси бошқаруви раиси А.Гадойбоев билан вилоят фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимлари, мутасаддиларининг мулоқотида ҳам бу ҳолат эътироф этилди. Айниқса, вилоятда кўча оқсоқоллари маош олган ҳолда фаолият юритаётганлиги бу тизимда ижобий янгилик бўлди.

- Биз асосан, фаолларимиз, кўчабошилар ва ҳуқуқ идоралари ходимлари билан махсус режага кўра иш юритамиз, - дейди «Маҳалла» жамғармаси вилоят бўлимининг раиси Муқим Ҳасанов. - Ёшларнинг ҳаммаси фойдали иш билан банд, ота-оналарнинг кўнгиллари тўқ. Оила хотиржам бўлса, ҳаёт ҳам гўзал кечади. Шунда маҳаллалар ишида ҳам бурилиш ясалади...

Яқинда республика маҳаллалари ўртасида «Энг обод маҳалла» кўрик-танловида шаҳардаги Ҳайдарбек Абдужабборов номли маҳалла ғолиб деб топилди ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди. Айни вақтда бу ибратли маҳалланинг издошлари янада кўпаймоқда.

Пардабой ТОЖИБОЕВ,
«Mahalla» мухбири.

Қорақалпоғистон

ИШ ЎРНИ КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Қораўзак тумани овулларида ёшларни муқим ва мавсумий иш билан таъминлашда фуқароларнинг ўз-ўзини бошқарув органлари, туман Меҳнат бўлими ва прокуратураси ҳамкорлигида меҳнат ярмаркалари ташкил этилиши муҳим аҳамиятга эга. Яқинда туман марказида бўлиб ўтган ана шундай тадбирда 26 та корхоналар 133 иш ўринлари билан иштирок қилди. Салкам юз нафар йигит-қизлар шу ернинг ўзидаёқ иш билан таъминланди.

Айни пайтда туман бўйича 2 мингдан кўпроқ ишсизлар мавжудлиги эътиборга олиниб, беш жойда ҳунар-касб ўрганишга йўналтирилган марказлар ўз фаолиятини бошлади. Мазкур марказларнинг ҳар бирида 25 нафардан ёшлар турли касб-ҳунарларни ўрганмоқдалар.

Янги иш ўринлари ярмаркалари Тўрткўл, Кегейли, Бўзатов, Қонликўл туманларида ҳам ўтказилди.

Асилбек ИСКАНДАРОВ,
«Mahalla» мухбири.

Телеянгилик

КЎРИБ ҚЎЙИНГ (ЭКРАНДА) «МЕНИНГ МАҲАЛЛАМ»!

Ўзбекистон телерадиокомпанияси Тошкент телеканали орқали «Ҳамшаҳарлар» кўрсатувининг намойиш этилаётганига кўп йиллар бўлди. Кўрсатув пойтахтимиз ҳаётига оид яхши тадбирларни, муаммоли вазиятларни ўз вақтида ва объектив ифода этиб келаётгани учун кўп сонли мухлисларнинг ҳурматига сазовор бўлиб улгурган. Яқин кунларда «Ҳамшаҳарлар» кўрсатувининг ижодий ходимлари томонидан телетомошабинларга янги, «Менинг маҳаллам» номли шоу кўрсатувининг илк сони тақдим этилади. «Ҳамшаҳарлар» кўрсатувининг кўп йиллик бошловчиси, мазкур кўрсатув муаллифи Шавкат Азизов янги кўрсатув ҳақида қуйидагиларни сўзлаб берди:

- Умуман олганда, «Ҳамшаҳарлар» кўрсатуви ҳам маҳаллалар ҳаётини четлаб ўтмас эди. Бу табиий ҳол, чунки ҳар бир ҳудуд бирон бир маҳаллага қарашли, ҳар бир фуқаро биронта маҳаллада истиқомат қилади. Ўзбекистон фуқаросиман, деган кишининг ҳаёти албатта маҳаллада кечади, республикамиздаги ҳеч қайси тизим фаолияти маҳалланики каби ҳар бир фуқаронинг ҳаётига бевосита боғлиқ эмас. Шунинг билан бирга ҳар бир маҳалланинг ўзига хос жиҳатлари, ютуқ ва муаммолари бор. «Менинг маҳаллам» кўрсатувини яратишдан мақсадимиз, маҳаллаларнинг ўзига хослигини, алоҳида жиҳатларини намойиш этиш. Бу кўрсатув таҳлилий, муҳокама тарзида эмас, балки шоу, кўнгилочар томоша тариқасида яратилмоқда.

Яқин кунларда «Ҳамшаҳарлар» кўрсатувининг ижодий ходимлари томонидан телетомошабинларга янги, «Менинг маҳаллам» номли шоу кўрсатувининг илк сони тақдим этилади.

Яна ҳам аниқроқ айтсак, кўрсатувда иккита маҳалланинг ўзаро беллашуви асносида ўша маҳаллаларнинг тарихи, бугуни ва келажаги, маҳаллла оқсоқолидан тортиб оддий фуқаросигача нима ўйхаёлда, нима ташвишда яшаётгани, яшаётгани акс эттирилади. Биз беллашувни ўзига хос ўйин тарзида ташкил этдик, унинг бир неча босқичларида ҳар икки маҳалланинг оқсоқоли, хотин-қизлар билан ишлаш кенгашлари раислари, ёшлари, вакиллари ўзаро беллашадилар. Фикримизча, кўрсатувда қатнашиш бугунги замондошларимизнинг, маҳалладошларимизнинг ички дунёси, имон-эътиқодини, қадимий удумларимизга, замонавий урф-одатларимизга бўлган муносабатларини намойиш этиш учун яхши имконият. Шуни таъкидлаш жоизки, «Менинг маҳаллам» шоу-кўрсатуви «Ҳамшаҳарлар» кўрсатувининг ўриндоши эмас, ҳар иккованинг ўз йўналиши, ўз ўрни бўлади.

Янги «Менинг маҳаллам» шоу кўрсатувининг таъсисчилари Ўзбекистон телерадиокомпанияси ҳамда Республика Оқсоқоллар кенгаши, «Маҳалла» жамғармаси бошқарувидир. Бундан ташқари, газетамиз таҳририяти ҳам кўрсатув ижодкорлари билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда.

«Менинг маҳаллам» шоу кўрсатувининг илк намойишида пойтахтимизнинг Сирғали туманидаги Абдураҳмон Жомий номли ва Янги ҳаёт маҳаллалари аҳли беллашадилар. Ҳар икки маҳалла ҳам шаҳримизнинг энг обод, қизғин фаолият юритаётган маҳаллаларидан. Уларнинг қай бири ғолиб бўлишини 8 июнь куни Тошкент телеканали орқали намойиш этиладиган «Менинг маҳаллам» шоу кўрсатувини томоша қилгачгина била оламиз.

М.ҚОСИМОВА.

Шу соннинг

2-САҲИФАСИДА

** Ишламаётган онага фарзанди икки ёшга тўлгунча нафақа қандай тартибда тўланади?*

** Жаннатмакон юртимизнинг шифо масканлари сизга мунтазир.*

3-САҲИФАСИДА

**Маҳалла ва хўжалик ҳамкор*

** Минг кишига бир машина*

** Фавқулодда вазиятда совуққонлик даркор!*

4-САҲИФАСИДА

** Хива хонлиги шахматда мот қилган сарторош...*

** «Қизил сайёра»да яшил ҳаёт бўлган(ми)?*

** «...Сабр шодликлар калити ва бандлар очқичидир...»*

MAHALLA

Ўзбекистон "МАҲАЛЛА" хайрия жамғармасининг нашри

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00123-рақам билан рўйхатга олинган.

Нашр кўрсаткичи:148

Ҳомий: «Матбуот тарқатувчи» ҳиссадорлик жамияти

Таҳририят манзили: Тошкент, Буюк Турон кўчаси,41-уй

Телефонлар:
Масъул котиб: 136-53-75
Хатлар бўлими: 136-53-75
Қабулхона — 136-53-93.
Тел/Факс: — 133-44-25.

Мақола ва хабарлар мазмуни, факт ва рақамлар учун муаллифлар масъулдирлар.

E-mail:mahalla@gazeta.silk.org

Фаолиятингиз учун қўлланма

ИШЛАМАЁТГАН ОНАЛАРГА БОЛАНИ ИККИ ЁШГА ТЎЛГУНЧА ПАРВАРИШ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ҲАР ОЙЛИК НАФАҚА ТАЙИНЛАШ ВА ТЎЛАШ ТАРТИБИГА

ЙЎРИҚНОМА

Ушбу билан, «Ишламаётган оналарга болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича ҳар ойлик нафақа тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низом»ни (Адлия вазирлигида 2002 йил 14 мартда 1112-сон билан давлат рўйхатига олинган) қўллашнинг айрим хусусиятлари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари раҳбарларига, меҳнат органларининг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳудудларига бириктирилган ходимларига ва молия органларининг ходимлари эътиборига етказилади.

Ишламаётган оналарга болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича нафақа тайинлаш ва тўлаш бўйича ишларни ташкил қилиш ва ўтказишда, умуман олганда, «16 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақа тайинлаш ва тўлаш тартибига доир услубий кўрсатма»дан (Адлия вазирлигида 1999 йил 4 июнда 740-сон билан давлат рўйхатига олинган) мазкур йўриқномада кўрсатилган хусусиятларни ҳисобга олиб фойдаланиш лозим.

1. «Ишламаётган оналарга болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича ҳар ойлик нафақа тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низом» (бундан кейин - Низом) ишламаётган оналарга, шунингдек юридик шахс ташкил қилмасдан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи ёки ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда олий, ўрта махсус ва ўрта касб-ҳунар ўқув юртларида тўлов-контракт асосида ўқиётган оналарга болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича нафақа тайинлаш ва тўлаш тартибини аниқлаб беради.

Ишламаётган оналар қаторига уларга нисбатан меҳнат шартномаси амал қилмаган даврда бола туққан, фермер хўжалиги ёки ширкат аъзоси бўлмаган ёхуд бола икки ёшга тўлгунга қадар қонунда белгиланган тартибда меҳнат шартномаси бекор қилинган аёллар киради.

Меҳнат шартномаси амал қилган аёлларга, деҳқон (юридик шахс ташкил қилган ҳолда) ва фермер хўжалиги аъзоларига, шунингдек давлат гранти шартлари бўйича ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиётган ва хизматни ўтаётганларга болани парвариш қилиш бўйича нафақа иш (ўқиш) жойидан «Ишламаётган оналарга болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича ҳар ойлик нафақа тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низом»га (Адлия вазирлигида 2002 йил 14 мартда 1113-сон билан давлат рўйхатига олинган) мувофиқ тайинланади.

2. Низомнинг 6-бандига мувофиқ 2002 йил 1 февралдан кейин тайинланган нафақалар 12 ой давомида, бироқ бола икки ёшга тўлган ойдан ўтмаган муддатгача тўланади.

Нафақа 2002 йил 1 февралга қадар тайинланган бўлса, шахслар тайинланган нафақани 2003 йил 1 февралига қадар оладилар. Бу муддат келгандан кейин оила мазкур нафақани олишга муҳтож бўлсагина, бола икки ёшга тўлгунга қадар давргача нафақа тўлаш давом эттирилиши мумкин.

12 ойлик давр тугагандан кейин (2002 йил 1 февралдан кейин тайинланган нафақалар учун) ёки 2003 йил 1 февралдан (2002 йил 1 февралгача тайинланган нафақалар учун) нафақани олиш учун она ёки она бўлмаганда - бола парваришини амалга оширувчи шахс олдиндан фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органига нафақа тўлашни давом эттириш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қилиши керак. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарув органи томонидан оила мазкур нафақани олишга муҳтож деб топилган ҳолларда, то бола икки ёшга тўлгунга қадар уни тўлаш давом эттирилади.

3. Низомнинг 11-бандига мувофиқ, умумий даромад оиланинг жон бошига ўртача белгиланган мезондан паст бўлган оилага нафақа тайинланади.

Тўлиқ бўлмаган оилалар, шунингдек ногирон боласи бўлган оилалар бундан мустасно. Бундай оилаларга нафақа оиланинг даромадидан қатъий назар тўланади. Бунда, агар оила таркибида ўзгариш юз берса, яъни она турмушга чиқса (ота уйланса) ёки боладан ногиронлик гуруҳи олиб ташланса, нафақа тўлаш тўхтатилади ва оиланинг умумий даромади белгиланган мезондан паст бўлган тақдиридагина нафақа тўлаш давом эттирилиши мумкин.

4. Икки ёшгача боласи бор оилани нафақа олишга муҳтож бўлганлар қаторига киритиш учун мезон бўлиб, нафақа тайинлаш учун мурожаат қилган ойдан олдинги 12 ойдаги ўртача ҳисоблаб чиқарилган энг кам миқдордаги иш ҳақининг бир ярим баробари ҳисобланади. Мезон - кўрсатилган ҳар бир 12 ойдаги белгиланган энг кам иш ҳақини қўшиб, уни 12 га бўлиш ва олинган натижани 1,5 коэффицентта кўпайтириш орқали ҳисоблаб чиқарилади.

Масалан, 2002 йил май ойида берилган ариза бўйича нафақа тайинлаш учун мезон қуйидагича ҳисоблаб чиқарилади: /2450 (2001 йил май ойида белгиланган энг кам иш ҳақи) + 2450 (июнь) + 2450 (июль) + 3430 (2001 йил август) + 3430 (сентябрь) + 3430 (октябрь) + 3430 (ноябрь) + 3430 (декабрь) + 3430 (2002 йил январь) + 3430 (февраль) + 3430 (март) + 3945 (апрель) / : 12х1,5=4842 сўм.

5. Низомнинг 12-бандига мувофиқ, умумий даромадни аниқлаш учун битта хўжаликда биргаликда яшовчи барча оила аъзоларининг оладиган даромадлари, жумладан солиққа тортиладиган даромадлар, пенсиялар, стипендиялар ва бошқа ижтимоий тусдаги тўловлар (болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича олинадиган нафақадан ташқари), олинадиган алиментлар, нафақага мурожаат қилинган ойдан олдинги 12 ойда деҳқон хўжалигини юритишдан олинган даромадлар ҳисобга олинади.

Агарда хўжаликда икки ва ундан ортиқ оила вояга етмаган болалари билан биргаликда яшаса, у ҳолда умумий даромадларни ҳисоблашда фақат ўзини ўзи бошқариш органига нафақа тайинлашни сўраб мурожаат қилган оиланинг даромади қабул қилинади. Агар нафақа тайинлаш учун бир хўжаликда биргаликда яшовчи иккала оила мурожаат қилган бўлса, унда умумий даромаднинг ҳисоби учун оила аъзоларининг даромадлари ҳар бир оила учун алоҳида-алоҳида қабул қилинади.

Мазкур даромадларнинг суммаси 12 га тақсимланади, яъни умумий даромаднинг ўртача ойлик миқдори чиқарилади.

Оила аъзосига тўғри келадиган умумий даромадни аниқлаш учун ҳисоблаб чиқарилган ўртача ойлик даромаднинг натижаси оила аъзолари сонига тақсимланади.

Солиқ олинадиган даромадларга, шунингдек бу даромадлардан солиқ тўланган ёки тўланмаганидан қатъий назар тадбиркорлик фаолиятидан олинган даромадлар ҳам киради.

Агар оила аъзоси қандайдир меҳнат фаолиятининг норасмий тури билан банд бўлса (вақтинчалик бир марталик ишларни бажарса ёки ҳар қандай бошқа ҳақ тўланадиган ёки даромад келтирадиган фаолият билан шуғулланса) ва бунда ўзининг ойлик даромадини аниқ кўрсата олмаса ёки камайтириб кўрсатаётганлиги билиниб турса, ўзини ўзи бошқариш органи оила аъзоларининг даромади ҳақидаги ҳужжатларни кўриб чиқишда ва унинг муҳтожлигини аниқлашда бундай шахслар учун ўртача энг кам иш ҳақининг 2 (икки) ҳиссасидан кам бўлмаган миқдорида даромад белгилаш ҳуқуқига эга.

Деҳқон хўжалигини юритишдан олинган даромад оила маълумотига мувофиқ аниқланади. Бунда, агар бу маълумотлар ҳақиқатдан камайтирилган бўлса, ўзини ўзи бошқарув органи бу оила учун деҳқон хўжалигини юритиш учун фойдаланиладиган ҳар бир 0,01 га ер участкасига ўртача энг кам иш ҳақининг 2 (икки) ҳиссаси миқдорида даромад белгилаш ҳуқуқига эга. Мазкур даромад оила аъзоларининг бошқа манбаларидан олган даромадига қўшилади. Агар деҳқон хўжалигини юритувчи хонадонда икки ёки ундан ортиқ оила вояга етмаган болалари билан бирга яшаса, у ҳолда деҳқон хўжалигини юритишдан олинган умумий даромад ҳар бир оила аъзоларининг сонига мутаносиб равишда тақсимланади.

Фермер хўжалигидан, жумладан ижарага олинган ер участкасидан олинган даромад, уларнинг солиққа тортиладиган базаси асосида аниқланади. Бунда солиққа тортиладиган база йил ҳисобидан белгиланишини инобатга олиб, оиланинг ҳисобга олинадиган ўртача ойлик даромадини аниқлаш учун - фермер хўжалигидан (ижарага олинган ер участкасидан) олинган даромад 12 га тақсимланади.

6. Оила аъзоларига тўғри келадиган умумий даромадни ҳисоблаш учун фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи объектив шароитни ҳисобга олиб, ўртача ойлик умумий даромад тақсимланадиган оила аъзоларидан кўрилаётган даврда даромадга эга бўлмаган баъзи меҳнатга қобилиятли оила аъзоларини ҳисобга киритмаслиги мумкин.

Бунда оиланинг банд бўлмаган меҳнатга қобилиятли аъзосининг бўлиши болани икки ёшга тўлгунгача парвариш қилиш бўйича нафақа тайинлашни рад этиш учун асосий ҳолат ҳисобланмайди. Бундай ҳолларда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи ҳақиқий ҳолатга холисона баҳо бериш асосида баъзи меҳнатга қобилиятли оила аъзоларининг иш билан банд бўлмаганлигини ишдан бўйин товлаш деб ҳисоблаб, мазкур нафақани тўлашни рад этиш тўғрисида қарор чиқариши ёки оила аъзоларига тўғри келадиган умумий даромадни ҳисоблашда мазкур шахсни ҳисобга олмаслик тўғрисида қарор чиқариши мумкин.

7. Агар оиланинг бир ёки бир нечта аъзоси бошқа туман (вилоят)да ишлашга кетганлиги сабабли узоқ вақт бўлмаган ҳолларда ва шу оила аъзолари оладиган даромад ҳақида маълумот бўлса, лекин унинг миқдори тўғрисида маълумотга эга бўлинмаса, ёки бу миқдор очиқ-ойдин камайтириб кўрсатилган бўлса, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи вазиятни, жумладан оила ҳақиқатдан ҳам мазкур оила аъзосининг бундай фаолиятидан даромад олиши тўғрисидаги масалани ўрганиб чиқиб, ўртача ҳисобланган энг кам иш ҳақининг 2 (икки) ҳиссасидан кам бўлмаган миқдорини тасдиқланган умумий ўртача ойлик даромадига қўшиб ҳисоблаши мумкин.

8. Низомнинг 12-моддасига мувофиқ, агар даромадларни ҳисоблаш учун қабул қилинган давр мобайнида баъзи ойларга иш ҳақи ёзилмаган бўлса, у ҳолда умумий даромадни аниқлашда бу даврлар ҳисобга киритилмайди. Иш ҳақи сақланмаган ҳолда мажбурий таътилда (кетма-кет 3 ойдан ортиқ) бўлиш сабабли даромади бўлмаган шахслар ҳамда сув танқислиги ва бошқа ноқулай об-ҳаво шароити сабабли ширкатлардан (фермер хўжалиги, деҳқон хўжалиги ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналаридан) даромад олмаган қишлоқ хўжалик ходимлари бундан истисно.

9. Ходимга боғлиқ бўлмаган вазият сабабли даромад бўлмаган даврларни ўртача ойлик умумий даромад ҳисобидан чиқариб ташлаш учун фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи тегишли баённома қарорини чиқаради ва уни туман (шаҳар) ҳокимияти билан келишади. Айрим фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳудудида деҳқон хўжалигини юритишдан қўшимча равишда ҳисобга қўшиладиган даромадларни (мазкур йўриқноманинг 5-банди, еттинчи хатбоши, камайтириш ёки ҳисобга олмаслик тўғрисидаги қарор ҳам худди шунингдек, ҳокимият билан келишилади.

10. Ишламаётган оналарга нафақа тўлашга ажратиладиган маблағлардан оқилона фойдаланиш мақсадида молия органлари меҳнат органлари билан биргаликда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳақиқий эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда ажратиладиган пул маблағларини ҳар чоракда қайта кўриб чиқади. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида бу маблағлар тўлиқ ўзлаштирилмаса ва ҳисоб рақамида ортиқча маблағ қолса, бу маблағлар нафақа тўлаш учун (ҳатто муҳтожликнинг энг кам мезони доирасида тайинланса ҳам) маблағи ўта етишмаётган бошқа фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига қайта тақсимлаб берилади.

Бунинг учун меҳнат бўлимининг ходими туман (шаҳар) молия бўлимининг вакили билан биргаликда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг ҳақиқий эҳтиёжини таҳлил қилади (мазкур маҳаллада белгиланган мезон, шунингдек қўшимча аризалар тушиши мумкинлиги ҳисобга олиниб) ва маблағни қайта кўриб чиқиш тўғрисидаги масалани маблағларни фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига тўлиқ ва ўз вақтида етиб бориши учун шахсан масъул бўлган туман (шаҳар) ҳокими билан келишилади.

• Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги

• Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ ҚОШИДАГИ

КУРОРТЛАР БОШҚАРМАСИ

Сизларни Республикамизнинг ноёб табиий иқлим омиллари, маъданли сувлари ва барча даволаш имкониятларига эга бўлган санаторий ва курорт муассасаларига даволаниш ва дам олишга таклиф қилади.

Қорақалпоғистон Республикасида:

- **«Гулпаршин»** санаторийсига (юрак ва қон-томир, асаб, овқат ҳазм қилиш ва ҳаракат-таянч аъзолари касалликлари).

Тошкент шаҳрида:

- Кўп тармоқли Очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти **«Турон»** санаторийсига (қон-томир, юрак, асаб, гинекологик ва андрологик касалликлари).

- ОҲТЖ **«Чинобод»** санаторийсига (овқат ҳазм қилиш аъзолари ва гинекологик ва эндокринологик касалликлари).

Махсус йўлланмалар бўйича она ёки ота 4 ёшдан 14 ёшгача бўлган бир боласи билан даволаниши мумкин.

Тошкент вилоятида:

- **«Ботаника»** санаторийсига (овқат ҳазм қилиш аъзолари ва асаб касалликлари).

Махсус йўлланма бўйича она ёки ота 4 ёшдан 14 ёшгача бўлган бир боласи билан даволаниши мумкин.

- Кўп тармоқли **«Бўстон»** санаторийсига (қон-томир, юрак, асаб ва урологик касалликлари).

- **«Умид гулшани»** санаторийсига (гинекологик ва андрологик касалликлари ҳамда бепуштлик билан оғриган эр-хотин даволанади).

- **«Оқ Тош»** санаторийсига (нафас аъзоларининг туберкулёзга алоқадор бўлмаган касалликлари).

Андижон вилоятида:

- Кўп тармоқли **«Марҳамат»** санаторийсига (қон-томир, юрак, асаб ва сурункали тери касалликлари).

Бухоро шаҳрида:

«Ситораи Мохи Хосса» санаторийсига (буйрак ва урологик касалликлари) ёз фаслида (асаб, овқат ҳазм қилиш, таянч ҳаракат аъзолари касалликлари).

Қашқадарё вилоятида:

Қарши шаҳридаги **«Қашқадарё соҳили»** санаторийсига (қон-томир, юрак, асаб, овқат ҳазм қилиш аъзолари ва урологик касалликлари).

«Мироқи» санаторийсига (нафас олиш аъзолари ва асаб системаси касалликлари).

Наманган вилоятида:

- Кўп тармоқли **«Чортоқ»** санаторийсига (таянч-ҳаракат, юрак, қон-томир, овқат ҳазм қилиш органлари, асаб системаси, тери ва гинекологик касалликлари).

Махсус йўлланма бўйича она ёки ота 4 ёшдан 14 ёшгача бўлган бир боласи билан даволаниши мумкин.

- **«Косонсой»** санаторийсига (ҳаракат-таянч, асаб, қон-томир ва юрак, нафас, овқат ҳазм қилиш аъзолари касалликлари).

- Кўп тармоқли **«Ниҳол»** санаторийсига (овқат ҳазм қилиш аъзолари, таянч-ҳаракат, асаб системаси, эндокринология ва урологик касалликлари).

Махсус йўлланма бўйича она ёки ота 4 ёшдан 14 ёшгача бўлган бир боласи билан даволаниши мумкин.

- **«Абу Али ибн Сино»** санаторийсига (таянч-ҳаракат аъзолари, қон-томир, юрак ва асаб системаси касалликлари).

Фарғона вилоятида:

- Кўп тармоқли **«Чимён»** санаторийсига (қон-томир, юрак, таянч-ҳаракат, асаб системаси, гинекологик, урологик ва андрологик касалликлари).

Махсус йўлланма бўйича она ёки ота 4 ёшдан 14 ёшгача бўлган бир боласи билан даволаниши мумкин.

Жиззах вилоятида:

Жиззах вилояти Зомин тумани **«Зомин»** санаторийсига (нафас аъзоларининг туберкулёзга алоқадор бўлмаган касалликлари).

Махсус йўлланмалар бўйича она ёки ота 4 ёшдан 14 ёшгача бўлган бир боласи билан даволаниши мумкин.

ДАМ ОЛИШ УЙЛАРИ:

Тошкент вилояти Паркент тумани: М.Ч.Ж «Суқоқ» - оилавий дам олиш уйи (мавсумий).

Сурхондарё вилояти Сариосиё тумани: «Хондиза» дам олиш уйи.

Даволаш муддати - 18 кун.

Бизнинг йўлланмаларимиз Марказий Осиёда энг арзон йўлланмалардир!

Касаба уюшма ташкилотларига йўлланмалар қўшимча тўловларсиз ўз нархида сотилади.

Шу билан бирга курортлар бошқармаси Ўзбекистон ҳудудида жойлашган барча санаторий ва дам олиш масканларига, шунингдек, ҳамдўстлик мамлакатлари курортларига йўлланмалар олишингизга ёрдам беради.

Йўлланмаларни нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан олишингиз мумкин.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси 24-уй.

Мурожаат учун телефонлар: 56-85-68, 56-73-56, 56-78-15, 56-70-97.

БАНК КРЕДИТЛАРИ – ҚУЛАЙ ВА АФЗАЛ

Мулкчилик шаклига асосланган корхоналарнинг кўпчилик қисми янгидан ташкил қилинаётгани маълум. Иқтисодий фаолият юритувчи ялпи даромад олишни кўзлайди.

Демак, иқтисодий фаолиятнинг даврий узлуксизлиги, бунинг учун эса шахсий инсоний ва моддий ашёвий омилларнинг тўлиқ мавжудлиги талаб қилинади. Лекин ҳар бир иқтисодий субъект ҳам мазкур жараён (таъминот - ишлаб чиқариш- реализация тақсимот - истеъмол)ларнинг узлуксиз давомийлигига эришиш учун ўз маблағига доим ҳам эга бўлавермайди. Худди ана шундай вазиятда бу муаммонинг энг муқобил ечими бўлиб банк кредитлари юзага чиқади. Негаки, бу маблағлар қарз олувчи (иқтисодий фаолият юритувчи субъект) қарз берувчи (банк) учун икки ёқлама фойдалидир.

Республикамизда икки поғонали банк тизимига ўтилиб, бу соҳада кўплаб islоҳотлар амалга оширилди. Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириб, деҳқон - фермер хўжаликлари фаолиятини такомиллаштириш йўналишларида банк кредитларининг аҳамияти муҳимдир.

Мамлакатимизда амалда бўлган қонунчиликка асосан банк кредитлари қисқа муддатли (1 йил муддатгача), ўрта муддатли (1 йилдан - 5 йилгача) ва узоқ муддатли (5 йилдан узоқ муддатга) турларга бўлинади. Қисқа ва ўрта муддатли кредитлар энг юқори даромад келтира оладиган кредитлар ҳисобланади. Банк кредитларидан самарали фойдаланиш, унинг ўз вақтида (муддатида) қайтарилишини таъминлашнинг асосий шарти корхоналарда банк кредитлари ҳисобини тўғри ташкил қилиш ва юритишдир. Амалдаги тартибга асосан корхоналарда банк кредитлари ҳисобини юритиш учун махсус ҳисоб рақамлар белгиланган. Корхоналарда банк кредитларининг ҳисоби уларни фақатгина қисқа муддатли (6910 счёт) ва узоқ муддатли (7510 счёт) турга ажратиш билан юритилади. Ўрта муддатли банк кредитлари эса узоқ муддатли банк кредитларига қўшиб ҳисобга олиб борилади. Бу тартиб ҳисобни бир қанча осонлаштираётган бўлсада, аслида банк кредитлари ҳисобининг аниқлик даражасини анчайин камайтириб, бир қатор чалкашликларга олиб келмоқда. Корхоналарнинг банк кредитларидан қанчалик самарали фойдаланиши унинг ҳисобини юргизишда тўғри ва аниқлик тамойилларига қанчалик риоя қилинаётганлигига боғлиқдир.

Бизнинг фикримизча, ўрта муддатли банк кредитларининг ҳисобини ҳам алоҳида (6510 счёт) ҳисоб рақамда олиб борилса мақсадга мувофиқ бўлар эди. Бунда банк кредитлари ҳисобини назорат қилишнинг янада мукаммалашувига эришилади.

Д.НОРБЕКОВ,
Тошкент молия институти доценти.
У.М.БУЛТАКОВ,
2- курс магистранти.

Тошкент шаҳар ҳокимияти ва шаҳар «Маҳалла» жамғармаси ташаббуси билан ўтказилаётган «Барҳаёт анъаналар» танловида бу сафар Мирзо Улуғбек туманининг фуқаролари иштирок этдилар.

АНЪАНАЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Тумандаги 49 та маҳалланинг вакиллари тўрт гуруҳга бўлиниб бир-бирлари билан беллашдилар. Ишлаб чиқилган Низомга кўра томонлар совчиларни кутиб олиш, келин салом, мучал тўйи жараёнлардаги миллатимизга хос бўлган анъаналаримизни намойиш этдилар.

Дастур ниҳоясида «Энг ёш ижрочи», «Энг яхши лапарчи», «Энг яхши она образи», «Энг яхши фольклор қўшиғи ижрочи»ларга мукофотлар берилди. О.Пратова, С.Асадуллаева, С.Каримбоева, У.Абдуллаевлар ана шу мукофотлар соҳиби бўлдилар.

Тумандаги Шўртепа маҳалласининг М.Шаҳобиддинова раҳбарлигидаги аёллар гуруҳи танловдан ташқари ижро этган дастури яхши таассурот қолдирди.

Ўз мухбиримиз.

Ким оладиё, шўгинаниё...
Ким эшитмаган шу қўшиқни-ё...

Олам турфа

ОИЛАСИНИ ОЛИБ ҚОЧДИ...

Оресто Ларезо Куба Аэроферасида учувчи эди. Лекин унга Кубада яшаш ёқмасди. Чунки у ерда ўзини тўла эркин ҳис этолмасди. 1991 йил март ойида Оресто Куба Аэроферасидан реактив самолётни бошқариб, Флорида штатига қочиб кетади. У ўзича «Энди ҳеч қачон Кубага қайтмайман» деб хаёл қилади.

Оресто қарийб 2 йил Қўшма Штатларда яшади. Унинг оиласи Кубада. Бир куни Оресто ўғли Алехондрадан хат олди. Унда «Дада, сиз учувчисиз, уйга қайтиб келинг» деб ёзилганди. Хатни ўқиб Оресто ўйга толди, уйга хат ёзди. Оресто хатида хотинига «Виктория, 19 декабр соат 5:30 да болаларни олиб, уйга яқин бўлган майдонга чиқиб туринглар» деб ёзади.

19 декабр куни Виктория фарзандлари билан майдонга чиқиб туради, у осмонга қараб самолёт учиб келишини кутарди. Орадан бир оз вақт ўтгач Оресто учиб келди. У хотини ва болаларини олиб Флорида штатига қараб жўнайди.

Кейинчалик Виктория журналистларга: «Барибир мен уни билардим, бизни яхши кўришига ишонардим» интервью берди.

И.ОРИФЖОНОВ таржимаси.

«ГАЗ»НИ ТОРМОЗ БИЛАН БИРЛАШТИРДИ

Швейцариялик кашфиётчи Свен Густафссон биргина педал ҳам тўхтатиш, ҳам тезликни ошириш вазифасини бажара оладиган автомобил яратди.

Унинг таъкидлашича, бундай конструкция аввалгиларидан хавфсизроқ, чунки бунда оёқ бир педалдан бошқасига олинмас ҳамда вақт тежалар экан. Конструкциялик машинани бошқараётганда, тезликни ошириш учун оёқнинг учи билан педални салгина эгиш кифоя, тўхтатиш учун эса педални худди аввалгидек охиригача босиш лозим. Свен Густафссон ёшлигида юк кўтарадиган машинада бир неча йил ишлаган бўлиб, ўзининг хотирлашича бир неча педалларни тўхтовсиз босавериш орқасида иш кунининг охирига бориб оёқлари жуда чарчаб қолар экан. Худди шу нарса уни юқоридаги моделли машина яратишга ундаган. Свен Густафссон яратган бу автомобилнинг ҳақиқатдан ҳам хавфсизлиги исботланса, бундай машиналар 2005 йилдан бошлаб серияли тарзда чиқарила бошланади.

ТУЗИНИ ЕБ...

Қарағандада фавқулодда вазиятлар бўлимининг телефони бетўхтов жиринглаб қолди.

Гўшакни кўтарган оператив ходимга Рисқулов кўчасидаги 21 уйда сиям зотли хона мушуги уйдагиларга ҳужум қилаётганлигини маълум қилишди. Тезда етиб келган ходимлар хонадон соҳибининг қимирлашига йўл қўймай унга ташланаман, деб турган тўртоёқлини кўришди ва вақтни бой бермай ишга киришишиб, ҳайвонни бир амаллаб чойшабга ўраниб олиб кетишди. Аслида воқеа шундай содир бўлган эди. Етти йилдан бери шу уйнинг эркаси бўлиб юрган мушук кутилмаганда хонада ўйнаб ўтирган қизчага ташланиб унинг юз-қўлларини тирнаб ташлади. Қизнинг дод-войини эшитиб уни ажратаман деб келган отага ҳам мушук ҳамла қила бошлади. Тасодифан воқеа устига кириб қолган қўшни аёл гап нимадалигини фаҳмлаб дарҳол керакли жойга қўнғироқ қилади. Қутқарувчилар вақтида етиб келмаганида воқеа нима билан тугаши номаълум эди. Афтидан ҳайвон қутирса эгасига ташланади, деган гап бекорга айтилмаган кўринади.

Таклиф: Қариялар ўртасида шахмат мусобақаси ўтказилса...

Маҳалла ва жамоа хўжалиги

МАҲАЛЛА БИЗГА, БИЗ МАҲАЛЛАГА ТАЯНАМИЗ

Ўзбекистон Қаҳрамони, Республикада хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Иброҳимжон Файзуллаев билан суҳбат.

- Инсоният яралгандан буён доимо эзгуликка интилиб келган. Аслида эзгулик кенг маънодаги тушунча. Мустақилликка эришишимизнинг ўзи ҳам бир эзгуликдир. Шундай эмасми, ахир?

- Бу кунларни Аллоҳ бизга насиб этди. Қарийб 20 йилдан буён Сурхондарё вилояти Денов туманига қарашли Собир Раҳимов номли ширкат хўжалигига раисман. Мен фаолиятимни ота касбим, темирчиликдан бошлаганман. Мустақиллик йилларида ҳаётимизда, иқтисодимизда қийинчиликлар юз бериши табиий эди. Лекин кўпгина жамоалар бунга тайёр эмасдилар. Ширкатимизда ҳалол ишлаш эвазига машаққатлар енгиб ўтилди. Муҳими, халққа қайишиб, одамларга ёрдам бериш йўлларини қидирдик. Биргина ўтган йил мобайнида кам таъминланган оилалар, боғча ва мактаблар муаммоларини ҳал этишга 7 миллион сўм сарфладим. Ширкат хўжалигимизда 10 дан ортиқ қишлоқлар бирлашади. Хўжалигимиз меҳнаткашлари 20 минг сўмдан то 50 минг сўмгача бўлган ойлик маошларини мунтазам олишаяпти. Хонадонларда ун, гўшт, ёғ, гуруч тақчиллиги йўқ. Сабаби - астойдил ишлаяпмиз, ҳаққини ҳам олаяпмиз. Бизнинг хўжалигимиз асосан уруғчиликка мослаштирилган. Мустақиллик йилларида шахсан Президентимизнинг ташаббуси билан хўжалигимизга валюта фонди ажратилган. Ҳар йили янги уруғларни вагонларда Россиядан олиб келамиз. Бир-икки йилдан кейин эса уруғликни алмаштирамиз. Шу сабабли йилдан-йилга ҳосилдорлик кўтарилиб бораверади.

- Иброҳимжон ака, бир нарсага доим тушунмай келаман. Масалан, ер бир хил, сув бир хил. Шароит бир хил. Лекин ҳосил олиш ҳар хил. Нега шундай? Паркент туманида Заркент ширкат хўжалиги бор. Раиси Ўзбекистон Қаҳрамони Тоживой ака Ризоев. Мазкур ширкат хўжалигида ҳам битмаган бирор иш йўқ. Одамлар тўқ, фаровон яшашади, ҳатто орттирилган даромадларидан уй-жой қуриб, автомашиналар ҳам олишади.

- Ер ҳам одам танасига ўхшайди. Эътиборни талаб этади. Ерни боқмасак, ер бизни боқолмайди. Кўп ҳолларда сунъий ўғитлар ернинг тинкасини қуритиб ташлайди. Демак ерга табиий ўғитлар бериш зарурияти туғилади. Ерга емини, сувини ўз вақтида берсангиз, ишловини қиёмига етказсангиз, истаган ҳосилингизни оласиз. Хуллас ерни бир сония ҳам эътиборсиз қолдириб бўлмайди. Ҳайдашни ҳам, суғоришни ҳам, ўғитлашнинг ҳам ўз вақти, меъёри бор. Баъзан кечиктирилган бир кун ҳосилнинг камайишига таъсир ўтказиши мумкин. Биз давлат режасини ўринлатганимиздан кейин меҳнаткашларга меҳнат ҳақлари ҳисобидан ортиб қолган ҳосилнинг миқдорига қараб бир неча тонналаб ғалла берамиз. 1999 йили соф даромадимиз 36147 сўмни ташкил этган бўлса, бу рақам 2000 йили 114465 сўмга кўтарилди ва 2001 йили эса 160240 сўмга етди. Худди шундай пилла режасини ҳам доим бажариб келамиз. Бугунги кунда ғишт ва оҳак заводлари ишлаб турибди. Шунингдек, хўжалигимиз ҳудудида зардўзлик, бичиш, тикиш, дурадгорлик, темирчилик устахоналари, сартарошхоналар, этикдўзлик устахоналари, нонвойхоналар, ошхоналар мунтазам фаолият кўрсатиб келаётир. 5 та ўрта мактабимиз, 3 та болалар боғчаси мавжуд. 10та медицина пунктлари, стадион, спорт майдончалари, 3 та амбулатория аҳоли хизматида. Мактаб бинолари, боғча биноларини қайта таъмирлаш ҳам ширкат хўжалиги зиммасида. Ютуқларимизнинг яна бир омили - хўжалик бошқаруви учун иқтидорли одамларни танлай билиш. Ҳар биримиз ўз қишлоғимиз, маҳалламиз муаммоларига аралашишимиз, уни ҳал этишда имкон қадар кўмаклашишимиз керак. Биз маҳаллалар оқсоқоллари билан доимо биргаликда иш олиб борамиз. Айниқса тўй ё маъракаларни камчиқим ўтказишда, кам даромадли оилалар ва кексаларни қўллаб-қувватлашда ёки шунга ўхшаш турли муаммоларни ижобий ҳал этишда маҳаллалардан кўмаги кўмагимизни аямаймиз. Бир раиснинг ўзи ҳеч нарса қилолмайди. Ишни кўпчилик, иқтидорлилар биргаликда бажарганда ниятга етилади. Хўжалик раҳбари эртакеч идорада ўтиргани билан ҳам режани ўринлатиб бўлмайди. Раҳбар узлуксиз ва ҳар лаҳза далада бўлиши, режалаштирилган ишларнинг бажарилишини ўз кўзи билан кўриши шарт. Мен бу нарсага доимо амал қиламан. Муваффақиятларим эвазига 1996 йили эса юксак мукофот - Ўзбекистон Қаҳрамони унвонини беришди. Бу эса зиммамга яна ҳам катта масъулият юклади. Энди мана шу масъулиятни оқлаш йўлида тинмай меҳнат қилаяпман. Мақсад ягона - элимиз, тўқ-фаровон, юртимиз, маҳаллаларимиз яна обод бўлиши керак.

Суҳбатдош Ўктам ҲАКИМАЛИ.

ОМАД ҲАНГОМАСИ...

- Ишонасизми йўқми, қўтонтепалик Қурбоной момонинг кенжа қизи Гулшода «Омад қувончи» ўйини ўйнаб машина ютибди!
- Вой, қайси Қурбоной момо?
- Ҳалиги Наврўз маҳалласидагичи?!
- Ҳая, эсимга тушди...

Қурбоной момо ўзини қўярга жой тополмасди. Машина ютганлигини эшитиб қавми қариндошлар, бутун Қўтонтепа маҳалласи одамлари йиғилиб кела бошлашди. Қурбоной момо эса тенг-тўшлари олдида керилиб, гурунг берарди:

- Қизим тушмагур лотерея ўйнайман деса роса уришибман. Бозордан лотерея олибди, мана арзимаган пулга мошинли бўлиб ўтирибмиз.Чолим билан маслаҳатлашдик. Эрта бозор, бўғоз ғўнажинчамни мол бозорга олиб чиқамиз. Тошкан қайдасан, деб мошинни олиб келиш учун йўлга чиқмоқчимиз. Улашвойни олиб бормаймиз. Биласизлар, шу ўғлим зормандани, ичмаса туролмайди. Мошин ютибсиз момошка, деб кечадан бери пенсамдан йиғиб қўйган пулимни сўраб олиб, ичгани ичган, хотини ҳам ўзига мос, уни ҳам олиб бормаймиз. Ўртанча ўғлим ва хотинини олиб кетамиз, шу келин эплишудли. Катта куёвим Зиёдвойни ҳам оламиз. Мошинни ҳайдаб келади. Энди буёғи телевизорга чиқиш, гапириш деганларидай...

Шу Қурбоной момо эртага Тошканга саёҳатга кетаяпти! Тараддуд катта. Қурбоной момога кимлар ҳавас қилмади. Чоллару кампирлар аяб юрган пулларини неварасига тутиб, Яккабоғ бозорига лотерея олиб келишга юборишди. Дилшодага совчилар ҳам эшик қоқиб қолишди.

Ана шундай дамларнинг бирида лотерея олинган жойга кетган Гулбаҳор янгаси Малоҳат келин билан тарвузи қўлтиғидан тушиб қайтиб келишди. Нима эмиш, битта машина қанча минг кишига чиққан экан. Пулини бўлиб олишармиш. Буни кампир ҳам қизи ҳам англамаган экан. Пули эса... Хурсандчиликка келган ҳамқишлоқлар бу гапни эшитиб ҳанг-манг бўлиб қолишди...

Қишлоқдошлари олдида паст кетгиси келмаган Қурбоной момо эса қизига қараб: — Жоним болам, барибир мошин ютганинг рост-ку! Бу сафар кўпчилик билан ютган бўлсанг, янаги сафар ўзинг ютасан,деб қўйди.

Шундай қилиб Қурбоной момо Тошканга бориб телевизордан чиқмаса-да машинани қандай ютиб олганлиги роса ҳангома бўлди.

Маҳбуба ОДИЛОВА.

УЙИНГИЗНИ ВА ЎЗИНГИЗНИ ЭҲТИЁТ ҚИЛИНГ!

Ҳушёрликка даъват

60-йилларнинг охирида бир йилда фавқулодда вазиятлардан ер юзида ҳар 62 та одамдан 1 киши жабрланган бўлса, 90-йилларнинг охирига келиб бу рақам 29 та одамдан 1 тага тўғри келаётган экан.

Турмушда, хонадонимизда хавфли ҳодисаларга олиб келиши мумкин бўлган моддалар - бўёқлар,

Ахборотларга кўра, сўнгги 30 йил мобайнида дунёда табиий офатлар оқибатида 4 миллион киши ҳалок бўлган, 3 миллиард фуқаролар жабрланганлар.

эритувчилар, бензин, керосин, турли дезодорантлар ишлатилади. Бундай моддалар бор жойда гугурт ишлатмаслик зарурлигини болаларга доимо тушунтиришимиз керак. Кўп хонадонларда хашак, сомон, қипиқ каби осон ёнувчи, пахта ва ёғочдан тайёрланган буюмлар сақланади. Биз катталар гугуртларни болаларнинг қўли етмайдиган жойларда, доририлар, сирка кислотаси каби заҳарли моддаларни ёпиқ идишларда, ўткир тиғли, санчиладиган ва кесувчи буюмларини ёпиладиган жавонларда сақлашимиз керак.

Электр розеткаларни махсус қопқоқчалар ёрдамида хавфсизлантириш, электр асбобларни токка уланган ҳолда қолдирмаслик лозим. Уйдан чиқиб кетаётиб, газ асбобларини ўчириб қўйишни унутмаслик керак.

Ҳар бир хонадон соҳиби ўз уйидаги хавфсизликни ўзи таъминлаши, аянчли вазиятлар содир бўлишининг олдини олиши керак. Яъни, фойдаланиладиган электр асбоблари, розеткалар вақтида тузатилиб, газ плиталари ва бошқа газ абоблари вақтида таъмирланса кифоя.

Ҳар бир хонадон соҳиби ҳар ойда бир марта ёки икки марта оила аъзолари билан уй хоналарини, ошхона, ҳаммом хоналарини текширувдан ўтказиши хавфли ҳолатга олиб келиши мумкин бўлган идишларни чиқариб ташлаб, қолганларининг тўғри сақланаётганига эътибор қаратсалар яхши бўлар эди.

Болаларга номаълум суюқликлар, кукунлар, пасталар ва бошқа моддаларни ҳидлаш, қўл билан ушлаш, тилда татиб кўриш мумкин эмаслиги ҳақида тушунтириш ва эслатиб туриш лозим.

Хонадонда таъмирлаш ишларини олиб боришда қўлланиладиган рангли бўёқлардан фойдаланаётганда уларни суюлтириш мақсадида зинҳор газда эритиш мумкин эмас. Баъзан аёлларимиз бундай қилиш ёнғинга олиб келиши мумкинлигини билан туриб ҳам, газ горелкаси тепасига арқонлар тортиб, ювилган либосларни қуритадилар.

Шуни ҳам ёдда тутиш лозимки, фавқулодда вазиятлар юз берганда ваҳимага берилмаслик лозим. Омма орасида фавқулодда вазиятлар юз берганда тўғри ҳаракатланиш қоидалари, бундай ҳодисанинг оқибатларини тугатиш аввалом бор ана шу ҳудудда истиқомат қилувчи кишилар томонидан бажарилишини ҳеч қачон унутмаслигимиз керак. Бундай ҳодисалар тўғрисида аҳолига ўз вақтида маълумотлар бериш, оқибатларини тугатиш борасидаги чора-тадбирлар ҳақида тарғибот ва ташвиқот ишларини мунтазам олиб бориш ҳозирги даврнинг энг долзарб масалаларидан бири. Демак, хавфли ҳодисалардан муҳофазаланиш борасидаги чора-тадбирларни фуқароларга эслатиш, тушунтириш ишларини қуйидаги тизимда: уй - боғча - мактаб - лицей - коллеж - олий ўқув юрти - хизмат жойлари - маҳаллаларда олиб борилса ижобий натижаларга эришса бўлади.

Миржалил ЮНУСОВ,
Фуқаро муҳофазаси институти профессори,
Фарида ОБИДОВА,
кимё фанлари номзоди.

Муштарий илҳоми

СЕН ФАҚАТ МЕНИКИ БЎЛИШИНГ КЕРАК

(қўшиқни тинглаб)

Тунми ул, кунми ул,
асло билмайман,
Катта-кичикнинг
айтганин қилмайман,
Яхши-ёмон гапга
мутлоқ кўнмайман,
Сенсиз бу юртда
тамом унмайман,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.
Кўзларим тиниган,
юрак кўнмайди,
Йўлларда юраман,
ҳеч ҳам ўнмайди.
Чорбоғда қушлар кўп,
булбул қўнмайди,
Буни мендан бўлак,
ҳеч ким сезмайди,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.
Онанг рози эрса,
отангга гап йўқ,
Сен севаман десанг,
сенга ҳам лат йўқ,
Биласан маош оз,
менда ҳам гап йўқ,
Оғзаки дейману қўрқаман,
хат йўқ,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.
Қалинни олсинлар,
тўю-тўққизни,
Раҳмат ўстирганга
сендайин қизни,
Гап, зебу зийнатда
ўйнатиб кўзни,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.
Авлодим бой ўтган,
машинамиз бор,
Порахўр эмасмиз,
ҳақликдир шиор,
Икки гапни тутиб,
битамиз ашъор,
Бизни десанг агар,
ҳеч бўлмайсан хор,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.
Сенинг гапинг гапдир,
сўзинг ҳамдир сўз,
Гапим ёлғон эрса,
кўр бўлсинда кўз,
Олмоққа суяк йўқ,
тобим бўлмас гўз,
Кимхоб мато сенга,
кийитмаймиз бўз,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.
Сенга ҳазил пандлар
йўллади Эргаш,
Мақсад - йўлдан уриш
эмасдир, терғаш,
Олмангиз қалбларга
беҳудага ғаш,
Элим, қаршингизда
мен ҳам сув, оташ,
Сен фақат меники
бўлишинг керак.

Эргаш АТОЕВ.

Ақл одамнинг кўрки бўлса, сабр унинг шеригидир. Сабр қилган киши доимо муродга етади. Қайси бир тилагига эришолмаган сабрнинг этагига қўл урди-ю, тилагига эришди. Сабр шодликлар калити ва бандлар очқичидир. Улфатдир - умиди узун, аммо охири истакка эриштирувчидир. Уловдир - юриши тихир, аммо манзилга элтувчи. Туядир - қадами оғир, лекин бекатга етказувчидир.

ҚУЛФЛОҒЛИК ЭШИКНИ ОЧҒУСИ САБР...

Ҳа, сабр инсоннинг шундай буюк бир фазилатидирки, у ҳар бир кишини оҳиста ҳаракат қилишга ўргатади, ҳалокатдан қутқариб, унинг ғуруруни сақлайди. Сабрнинг энг катта кучи яна шундаки, ёмонликни ҳам яхшиликка айлантиради. Эътиқодга эришиш, муроду-мақсадга етишиш, чигалли муаммоларни ҳал этишнинг, қолаверса ғўрадан ҳолва олишнинг калити ҳам сабр-тоқатдир.

Маълумки, инсон ҳаёти шунчаки гулга бурканган боғу-бўстондангина иборат эмас. У томоша ҳам эмас, байрам ҳам эмас. У фақатгина еб-ичишу, ухлаш ва лаззат кўришдан, ҳузур-ҳаловатдангина иборат эмас. Поёнсиз ва кўпқиррали ҳаётнинг бахти ва шон-шуҳратидан ташқари унинг турли мусибат ва бахтсизликлари, қайғу, фожеаларига дош бериш ҳам инсон зиммасидадир. Бу - ҳаётнинг асосий шарти ва қонунидир.

Демак, барча эзгулик ва шон-шуҳратларнинг соҳиби инсоннинг кимлиги унинг қай даражада олижаноб ва мукаммаллиги бошига тушган оғир кунлардаги сабр-тоқатида билинади. Ҳар қандай қийинчилик шароитларида ўзини бардам тутиш, нолимаслик, бўлиб ўтган ишларга афсусланмаслик фақат доно кишиларнинггина умрбод хазинаси ва зафар калити бўлиб ҳисобланади.

Абдураҳмон Жомий ҳам инсон бошига мусибат тушганида оҳ-нола қилмасликка, аксинча сабр қилиш билан биргаликда шу мусибат ва қийинчиликлардан қутилиш йўлини излаб, бирор чора тадбир ўйлаб топишга чақиради:

Дилимда тоғ каби сабр
ва чидам,
Қимирламас, мотам-ситам
қилса ҳам.
Нима фойда берар дард
алам сели,
Қачон қўпорибди тоғни
дашт ели.

Хоҳлаймизми йўқми, ҳаётнинг ярми ёруғлик, ярми қоронғулик эканлиги муқаррар. Шомдан кейин тонг отиши, қоронғи кечадан кейин ёруғ куннинг келиши, ой кетиши билан қуёшнинг нур сочиши барчага аёндир.

Борига шукур қилиб, қаноатда яшаш ҳам инсон фазилатининг кўркам белгиси. Қаноат қорин тўйдирар, беқаноат ёлғиз отни ҳам сўйдирар деганлар. Соғ-саломат яшаб юрганига шукур қилмайдиганлар молу-дунё ва нафс балосига йўлиқиб оқибатда юзлаб ранжу-дард аламини бошдан кечирадилар.

Муборак ҳадисларимизда эса шундай дейилади:

- «Эй одам боласи, кифоя қилгудек ризқинг туриб, ҳаддингдан оширадиган молни истайсан, озига қаноат қилмайсан, кўпга ҳам тўймайсан. Тонг отиб кўз очаркансан, танинг сиҳат, оиланг тинч, бир кунлик таоминг бўлса бор, ортиқча бойлик исташни қўй».

Баднафслик, беқаноатлик иллат. Ғофил инсонларгина молу дунё кетидан қувиб, унинг бевафолигини ўйламайдилар ва бу бойликнинг орасида ҳатто ажал яширинб ётганлигини сезмайдилар. «Минг бир кеча» китобини ўқиганимда шундай бир ўгит хотирамда ўрнашиб қолган эди:

«Бойликни сен ўзингга дўст деб билма. У сенинг шундай душманингки, бўрон ва селлар тоғи-тошларни қандай ювиб кетса, бойлигинг ҳам сени шундай ҳалокатга учратади. Бахтли инсон ортиқча бойликка хирс қўймайди».

Буюк донишмандлар Мир

ЯХШИЛАР ГУЛШАНИ

Кулол ва Нақшбанд эса ўз мақоматларида:

Ҳеч нарсамиз йўғу, вале ҳеч нарсадан кам эмас,

Ҳеч нарсанинг бўлмаслиги биз учун ҳеч ғам эмас, - деб таъкидлаганлар. Яратганга минг бор шукурки, саломатлик, осойишталик билан ҳаёт кечирмоқдамиз. Осмонимиз мусаффо, чегараларимиз мустаҳкам. Маҳаллаларда ҳар куни тўкинсочинлик билан ўтаётган тўйларимизни кўриб қувонасан киши. Мустақиллигимизнинг ўн йилидаги бунёдкорлик ишларимизга бутун жаҳон тан бермоқда. Гўзал Тошкентимиздаги ҳатто республикамизнинг қишлоғу маҳаллаларида қурилишларни томоша қилиб завқланамиз. Биргина Тошкент туманининг Охунбобоев номли ширкат хўжалиги ҳудудида охирги тўрт йилда 2 та икки қаватли замонавий мактаб биноси, туманнинг марказий туғуруқхонаси, катта поликлиника, хўжаликнинг икки қаватли идораси ва оталар чойхонаси қуриб ишга туширилди.

Шунингдек, хўжалик ҳудудидаги тўрт маҳалланинг барчасида минглаб хонадонларда уй-жой қурилишлари, уларнинг газ, сув, электр билан таъминланиб бориши, кўплаб спорт иншоатлари, маиший хизмат кўрсатиш тармоқларининг ишлаб туриши ижтимоий ва иқтисодий қудратимизнинг далолати эмасми?

Она Ўзбекистонимизнинг буюк келажаги учун курашаётган ҳар бир фидойи фуқаро мазмунли яшаш ва самарали ижод учун бу дунёга келганлигини ҳис этмоғи лозим. Бунинг учун эса беқаноатлик ва ношукурлик иллатларидан ҳоли бўлмоғи керак.

Буюк Ҳазрати Алишер Навоий айтганларидек:

То хирсу ҳавас хирмони барбод ўлмас,
То нафсу ҳаво қасри бараф-тод ўлмас,
То зулму ситам жонидин бедод ўлмас,
Эл шод ўлмас, мамлакат обод ўлмас.

Эркин ҒУЛОМОВ,
Тошкент тумани
Алишер Навоий номли
маҳалла оқсоқоли.

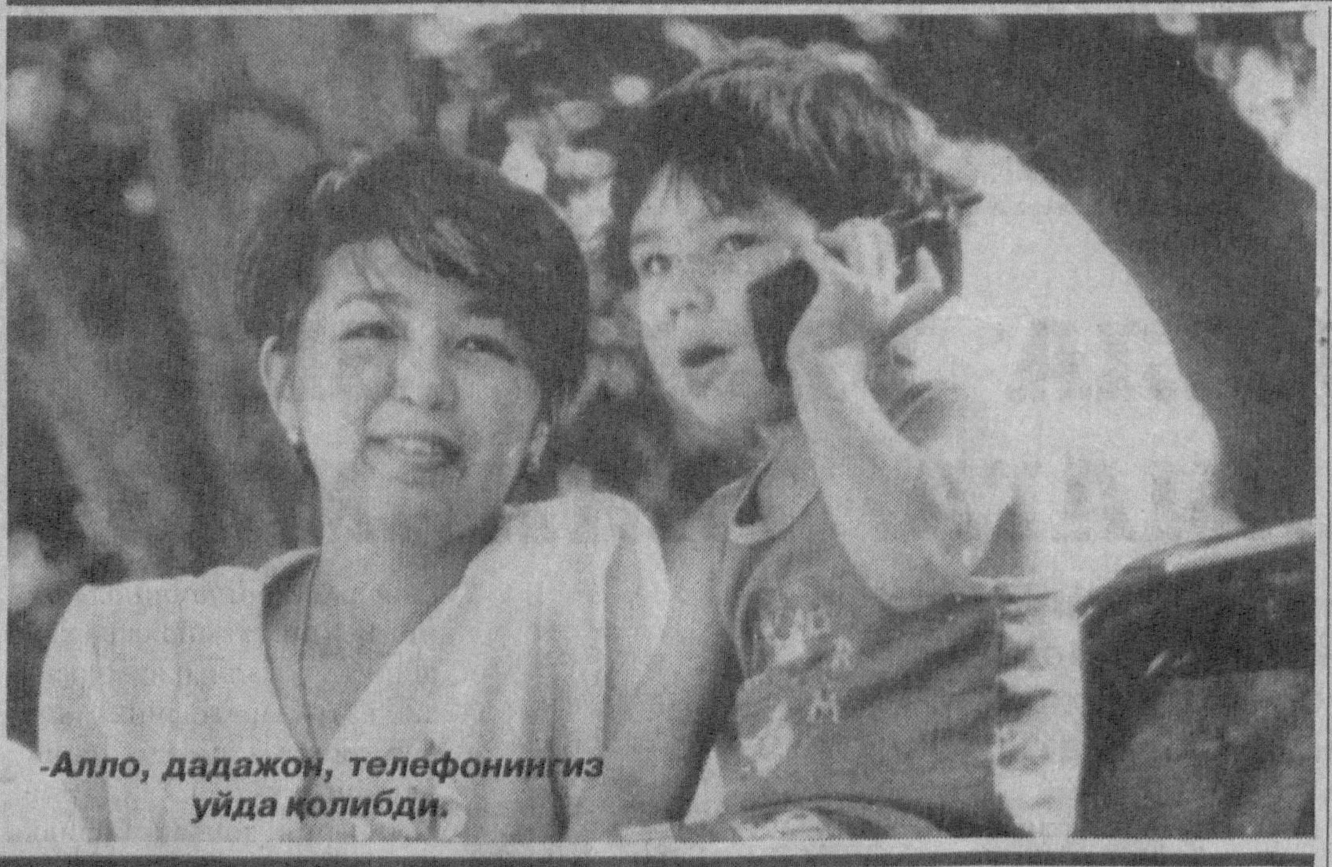

-Алло, дадажон, телефонингиз уйда қолибди.

Тарихдан тарихча

БИР СУРАТ ТАРИХИ...

Улар қалин дўст эдилар. Хударган Девонов Хивада биринчи фотограф, Ўтар бобо эса халқпарвар шоир Аваз Ўтарнинг отаси эдилар.

Ўтар бобо - Полвонниёз ҳожи Гадойниёз ўғли ўз даврининг маърифатпарвар инсонларидан бири бўлиб, унинг уйида Комил, Мутриб Хонахароботий, Чокар, Хударган Девонов каби олим ва шоирлар тез-тез тўпланишиб, суҳбатлар қуришарди. Авазнинг ёшлигидан шоирликка ҳавас қўйишида айнан ана шу адабий кечалар муҳим ўрин тутганди.

Ўтар бобо жуда сўзамол, қизиқчи ва аскиябоз одам бўлиб, шахмат ўйнашни жуда яхши кўрган. Хивада шахмат ўйинида унга бас келадиган одам камдан-кам топилган. Гоҳо, жума кунлари соч-соқолини олдириб бўлгач, Ферузхон уни шахмат ўйнашга таклиф этарди. Бир гал у хонга «қўлингиздаги милтиғингизни ташласангиз ўйнайман», - дейди. «Ахир, қўлимда милтиқ йўқ-ку!» - дейди хон ҳайрон бўлиб.

- Хонлигингизни қўйиб турасиз! - дейди Ўтар бобо унга сўзининг маъносини тушунтириб.

Феруз «Майли, хонлигимни қўйиб тураман», - дея уни ичкарига таклиф этади. Ўйин бошлангач, хон мушкул аҳволда қола бошлайди. Феруз шахмат доналарига тикилганча, қаттиқ ўйланиб қолганди. Бундай пайтларда у чилим чекиб оларди. У «Чилим», - деб чақиради. Хоннинг чилимкаши ҳам шахмат ишқибози бўлиб, ўйинни яхши тушунарди. У хоннинг қўлига чилим тутқизаркан, шахмат доналарига кўз югуртириб, унинг ютқазаётганини сезади. Кетар чоғи хонга билдирмай «Ким билан ўйнаётганингни унутмагин», - деган маънода Ўтар бобонинг оёғини секин босиб қўяди. Ўтар бобо ҳам шахматга берилиб кетиб, хоннинг кайфияти бузилаётганини сезмай ўтирганди. Чилимкашнинг турткисидан сергакланиб ўйинда атайин ютқизади. Хон яна бир марта ўйнашга таклиф қилади. Бу гал ҳам Ўтар бобо «ютқизади». Феруз ғоятда хурсанд бўлиб кетади. У Ўтар бобони кузатиб қоларкан тез-тез келиб туришини сўрайди.

Бир куни Х.Девонов анча кексайиб қолган Ўтар бобони суратга олмоқчи бўлади. Лекин Ўтар бобо жуда тақводор одам бўлиб, «гуноҳга қоламан», - дея рад қилади. Аваз билан ҳарчанд уринишмасин уни суратга тушишга кўндира олишмайди. Кетатуриб Худорган ака Аваз Ўтарга «Мана, кўрасиз, отангизни барибир расмга оламан», - деб ваъда қилиб кетади.

Шу воқеадан бироз вақт ўтгач, Аваз Ўтар бетобланиб вафот этган. Адолатпарвар шеърлари учун золим Исфандиёрхон унга 150 қамчи урдирганди. Натижада, Авазнинг ўпкаси қаттиқ шикастланганди. У ана шу жароҳат туфайли вафот этган. Исфандиёрнинг таъқибига учраган Х.Девонов ҳам Тошкентга кўчиб кетишга мажбур бўлади. У 1930 йиллар арафасидагина Хоразмга қайтиб келади. Ўтар бобонинг тириклигини эшитиб жуда хурсанд бўлади. Дўсти Аваз Ўтарга берган ваъдасини эслаб, шогирди Полвон билан уларникига ташриф буюради. Х.Девонов Ўтар бобони суҳбатлашиш учун ҳовли ташқарисидаги супага олиб чиқади. Ҳовли эшигидан чиқишаётганда унинг бир шогирди токзорлар орасидан сездирмай уларни суратга олади. Бу фотосурат шоир Аваз Ўтарнинг отаси Ўтар бободан қолган бирдан-бир ягона ёдгорликдир.

Ҳозир ушбу сурат нусхалари Ўтар бобонинг набираси Илм Ўтаровнинг қўлида сақланмоқда. Сурат 1930 йилларда олинган. Бу пайтда Ўтар бобо юз ёшда эди. У киши яна анча йил умр кўриб, 1935 йилда 105 ёшида вафот этади.

Ўтар бобонинг оиласи жуда катта бўлиб, 30 дан ошиқ жон бир қозондан овқат ейишган. Унинг Муҳаммад Ёқуб, Ҳожи, Аваз Ўтар, Ражаббой, Собир, Матрасул исмли ўғиллари, Ёқутжон, Биби, Норжон ҳамда Адиба исмли қизлари бўлган. Айни пайтда ҳам Ўтар бобонинг набира-ю, эваралари турли соҳаларда ҳалол меҳнат қилиб келишаяпти. Табибнинг авлодлари ҳақида тўлиқ маълумот берувчи «Хива хонлигининг машҳур табиби Ўтар бобо ва унинг авлодлари» номли тарихий рисола нашрга тайёрланмоқда. Ушбу китобнинг аҳамиятли томони шундаки, у Ўтар бобонинг қизиқарли ва ажойиб ҳаётини ҳикоя қилиш билан бирга бизнинг XIX - аср Хива хонлиги ҳақидаги билим ва тасаввурларимизни янада бойитади.

Қодир МУЛЛАЕВ.

1930 йилда олинган бу суратда ўзбек кинематографи, ажойиб сураткаш Хударган Девонов (ўнгда) ҳамда Хива хонлигининг машҳур табиби сифатида ном чиқариб, кейинчалик Феруз ва Исфандиёрхонларга сартарошлик қилган Ўтар бобонинг сиймоси акс этган.

Фазо тадқиқоти

МАРСда МУЗ БОР! ҲАЁТ – ЧИ?

Яқинда америкалик олимлар Қизил сайёра деб аталмиш Марсда муз парчаси борлиги ҳақидаги хабарни тарқатдилар.

30 май куни Америка фазо тадқиқотлари агентлигининг (NASA) мутахассислари бир неча йиллардан бери ерлик фазогир олиму мутахассисларнинг ҳар томонлама тадқиқот манзилига айланган «Қизил сайёра» - Марс планетасига оид ҳайратланарли маълумотларни эълон қилдилар: сайёранинг унча чуқур бўлмаган қатламларида муз ҳолатида сақланган сув бор экан. Сув - обиҳаёт, у бор жойда албатта тириклик, ҳаёт бўлади. Демак, бир неча ўн йиллар давомида турли тахминларга сабаб бўлиб келаётган Марсда ҳаёт бор-йўқлиги ҳақидаги мунозараларга Марсда ҳаёт бўлиши мумкин, ёки бир замонлар яъни бир неча миллиард йиллар аввал бўлган дея тахмин этиш мумкин. Энди фазогир олимларнинг олдида янги жумбоқ кўндаланг бўлди: Марс замини қатламидаги муз янги цивилизациянинг бошланишими ёки бир замонлар кечган ҳаётнинг қолдиғими? Бу борадаги тахминлар, фаразлар хилма-хил. Олимларнинг фикрича, энг оддий ва жўн бактерияларнинг ҳаёти учун планета илиқ ҳарорат ва намликда оз эмас, кўп эмас бир миллиард йилни ўтказиши керак. Биз яшаб турган Ер планетаси ҳам шу жараёндан ўтган. Даставвал Марсни ҳам худди Ерда бўлганидек қалин атмосфера қобиғи ўраб турган. Кейин эса нимадир бўлган: бирон-бир фазовий жисм билан тўқнашиш оқибатида «Қизил сайёра» ўзининг тортиш кучи ва атмосфера қобиғидан «айрилиб қолган» бўлиши мумкин. Шундай бўлган бўлса ҳам, ўшандан буён уч ярим миллиард йил вақт ўтган, эндиликда «Қизил сайёра» жуда совуқ ва қуруқ. Олимлар Марс замини қатламидаги музлик тўқнашув оқибатида музга айланиб қолган планетанинг «обиҳаёт»и бўлса керак дея, тахмин қилмоқдалар.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бир неча йиллар давомида Марс сайёрасини ўрганиш борасидаги ишлар дунёдаги ривожланган давлатлар ўртасида ўзига хос «ким ўзар» ўйинига айланиб қолганди. Марсда сув, демакки, ҳаёт борлиги аниқланганининг оламшумул довруғини айнан бир давлат олимларининг ҳисобига ўтказиб бўлмайди. Сабаби, Марсда муз борлигини америка астронавт олимлари Россия олимлари томонидан ихтиро этилган «Хенд» номли ускуна ёрдамида аниқлаганлар. NASA агентлиги яқин 20 йил ичида «Қизил сайёрага» кўп кишилик экспедицияни учиришни режалаштирган. Ҳозирча Марсга учадиган экспедиция таркиби фақат америкаликлардан иборат бўлмаслигига ишонч билдириш мумкин, чунки Марс сайёрасини ўрганиш Ердаги айнан бирор давлат доирасидаги эмас, Ер планетасининг ҳар бир фуқаросига таaллуқли бўлган масаладир. Шу асосда ривожланган давлатлар илмий-тадқиқот борасидаги саъй-ҳаракатларини бирлаштиришлари ҳам эҳтимолдан холи эмас.

«Труд» газетаси мақолалари асосида тайёрланди.

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

ҚЎЙ (21.03-21.04)
Шахсий ҳаётингиздаги тинчлик-хотиржамлик, тан-сиҳатлик туфайли шу кунларда касбий фаолиятингизда ижобий ютуқларга эришасиз. Баҳонада раҳбарингизнинг эътиборига сазовор бўласиз.

СИГИР(22.04 20.05)
Режалаштирган ишларингизни тўлиқ амалга ошириш учун сизга қариндошларингиз, таниш-билишларингизнинг ёрдами керак бўлади. Уларнинг ёрдамини қайсарлик қилмай қабул қилинг.

ЭГИЗАКЛАР (22.05-21.06)
Молиявий муаммолар, битимларнинг ечимини келаси ҳафтага қолдирманингиз маъқул. Айни шу кунларда бу соҳада омадингиз чопиши мумкин.

ҚИСҚИЧБАҚА (22.06-22.07)
Хушмуомила ва ёқимтойлик билан кўп нарсага эришиш мумкин. Бу ҳафтада кайфиятингиз кўтаринки бўлиши кутилмоқда. Атрофингиздагиларга кўпроқ жилмайиб боқинг.

АРСЛОН (23.07-22.08)
Сизнинг атрофингиздаги одамларга кўрсатадиган таъсирингиз айниқса шу кунларда яққол сезилади. Кўп ҳолларда сиздан маслаҳат сўрашади. Ўйлаб жавоб берингки, бирон нохушликнинг сабабчиси бўлиб қолмайсиз.

ПАРИЗОД(23.08-22.09)
Шу кунларда кутилмаганда турли саргузаштларнинг ташаббускори бўлиб қолишингиз мумкин. Оилангизда ҳам, иш жойингизда ҳам шунинг ҳисобига ҳамманинг диққат марказидаги кишига айланасиз.

ТАРОЗУ (23.09-22.10)
Келаси чоршанбагача ишқ масаласида ҳаётингизда энг катта бурилиш бўлиши мумкин. Огоҳ бўлсангиз, бошингизга қўнажак бахт қушингизни бир умрга ушлаб олишингиз мумкин.

ЧАЁН (23.10-22.11)
Сиз учун узоқ сафарга, саёҳатга йўл олиш фурсати етди. Ҳамроҳларингиз кўп бўлмаса яна ҳам яхши. Сафарда янги танишлар орттирасиз, ҳордиқ чиқарасиз.

ЎҚОТАР (23.11-21.12)
Шу кунларда кўчмас мулк билан боғлиқ муаммоларга кетма-кет дуч келасиз. Уларни ҳал эишни пайсал солмай, «темирни қизиганда босиб» қўя қолинг.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12-19.01)
Шу кунларда кўчмас мулк билан боғлиқ муаммоларга кетма-кет дуч келасиз. Уларни ҳал эишни пайсал солмай, «темирни қизиганда босиб» қўя қолинг.

ҚОВҒА (20.01-18.02)
Шу кунларда келажакка бўлган ишончингиз ҳар доимгидан ҳам ортади. Тўғрисўз, ҳалол кишилар билан ҳамкорлик қилиш имконияти бу ишончни янада орттиради.

БАЛИҚ (19.02-20.03)
Анчадан бери жамғариб юрган маблағингизни сарф қилиш фурсати етди. Бир нечта яхши сифатли ва жуда керакли буюмларни қулай нарх харид қилишингиз мумкин, муҳими иккиланмаслик.

Футбол оламида

Самарқанд шаҳрида «Оммавий футбол - гиёҳвандликка қарши» шиори остида маҳаллалараро футбол мусобақаси ўтказилди. Катталар ҳамда ёшлар гуруҳларида ўтказилган мазкур мусобақада шаҳардаги 241 та маҳалла вакиллари иштирок этди.

ҒОЛИБ МАҲАЛЛАГА «DAMAS»

Баҳслар дастлаб шаҳарнинг Боғишамол, Темирйўл, Сиёб туманларида ўтказилди. Финал босқичи марказий «Динамо» ўйингоҳида бўлиб ўтди. Сўзангарон, Амир Темур, Бек маҳалласи футболчилари ғолибликни қўлга киритди.

Ғолибларга шаҳар ҳокимлигининг кубоги, «Дамас» автомашинаси ҳамда қимматбаҳо совғалар топширилди.

У.РЎЗИЕВ,
ЎзА мухбири

ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИДА ОСИЁ ГОЛЛАРИ БОШЛАНДИ

Сенегал олий афсунгар ҳимоясида

Ишқибозлар Корея ва Японияда ўтказилаётган жаҳон чемпионати учрашувларини мириқиб томоша қилишаётганига ҳам беш кун бўлди. Таассуротлар ҳам ранг-баранг.

Илк маротаба жаҳон чемпионати финал босқичигача етиб келган Сенегал дастлабки ўйинда жаҳон ва Европа чемпионини мағлубиятга учратишини ким кутганди? Бизнингча, Франция терма жамоасига нафақат Зидан етишмади, балки рақибга ҳурмат ва жиддий муносабат йўқлиги ҳам панд берди. Эммануэль Пети ва Фабьен Бартезнинг хатосидан Пап Буба Диоп самарали фойдаланганини дунёга достон бўлди.

Мағлубиятга учраган французлар Узоқ Шарққа келган рафиқалари ва дугоналари билан висолдан маҳрум қилинди.

Шу куни Сенегал президенти Абдулайи Ваде ўз пойтахтида махсус майдон яратилиб, у ерда футболчининг ҳайкали ўрнатилиши хусусида фармон чиқарди. Майдон "Шерлар майдони" деб аталаркан.

Аммо мана шу ғалабага Сенегалнинг бош афсунгари Лингель Нгой Мбай ҳам ўз руҳлантирувчи кучи билан ҳисса қўшганига нима дейсиз?

Сенегалликлар билан боғлиқ яна бир воқеа дастлабки кунларда кўпчиликнинг тилига тушди. Ярим ҳимоячи Халилу Фадига жамоадошлари билан шаҳардаги дўконларни айланиб юрганида заргарлик дўконида баҳоси 240-250 долларга тенг тилла буюмни ўғирлаётганда қўлга тушади. Янаям мезбонлар меҳмондўстлик қилиб, уни қамаб қўйишмади. Акс ҳолда африкаликлар французларни енга олишармиди ёки йўқми.

Бразилия ва Туркия терма командалари ўртасидаги ўйинда эса мухлислар ва яна кўплаб мутахассислар фикрича, бразилияликларнинг обрўси таъсирига тушиб қолган ҳакам ўйинни бузди ва бунга йўл қўймади. Нотўғри белгиланган пенальтидан Ривалдо командасига муҳим уч очкони олиб берди. Шунингдек, Ривалдо иккинчи тайм охирида ўзининг "масхарабоз" эканини ҳам намойиш қилди. Унинг оёғига тўп теккани ҳолда, юзини қўллари билан тўсиб, майдонга қулашини бошқача изоҳлаш мумкин эмас.

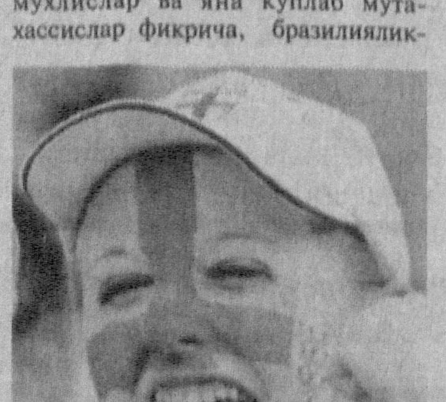

Инглиз ишқибозларининг қувончи

Саудия Арабистони терма жамоаси раҳбарлари ва ўйинчилари мусобақадан аввал ҳар қанча чиранишмасин, немис футбол машинаси олдида ип эшолмай қолишди. Ҳисоб-8:0. Мирослав Клозе чемпионатдаги илк хет-трик, соҳиби бўлди.

Қитъамиз вакилларидан майдонга иккинчи бўлиб тушган хитойликлардан умид айниқса катта эди. Чунки уларнинг рақиби Коста-Рика терма жамоаси ҳеч қачон пешқадамлар сафида бўлмаган. Хитойликлар мураббийи Бора Милутинович ўзига хос жаҳон рекордчиси экани кўпчиликка маълум. У турли йилларда бешта турли миллий жамоани жаҳон чемпионати финал босқичига тайёрлаган ва муваффақиятга эришган ягона мураббий ҳисобланади. 1990 йили Бора Коста-Рикада мураббийлик қилган. Ўшанда команда сафида майдонда тўп сурган Алешандро Гимараеш ҳозир Коста-Рика терма жамоаси устози. Ва у ўзига хос баҳсда устозидан ўзган шогирд эканини исботлашга муваффақ бўлди. Жавобсиз икки тўп муҳим уч очкони хитойликларнинг рақибларига ҳадя этди.

Японлар Бельгия терма жамоаси билан илк учрашувда жаҳон чемпионатлари финал босқичларидаги биринчи очкони қўлга киритишди. Жанговар руҳда ўтган ўйин 2-2 ҳисобида якунланди. Умуман олганда мусобақа мезбонларининг ўйини ишқибозларни ранжитмади дейиш, мумкин. Такаюки Сузуки ва Юничи Инамото ушбу мусобақада қитъамизнинг дастлабки голлари муаллифи бўлишди.

Аммо кореяликларга қойил қолиш керак. Узоқ Шарққа терма жамоаларнинг мухлислари етиб боришлари қийинлигини ҳисобга олиб, кўнгиллилардан 500-1000 кишидан иборат ишқибозлар гуруҳлари тузишди ва меҳмон жамоаларга бириктириб қўйишди. Шунинг учун ҳам ўйингоҳларда турли терма жамоалар кийимидаги корейс мухлисларини кўришингиз мумкин.

Мирослав Клозе ҳозирча энг кўп тўп урар

Ниҳоят, яшил майдонда ҳам улар муваффақиятга эришиш мумкин эканини исботлашди. Жаҳон чемпионатларида икки бор кумуш медаллар соҳиби бўлган поляклар Жанубий Корея терма жамоаси ҳужумларига дош беролмади. Англиянинг машҳур "Ливерпуль" клуби дарвозабони Ежи Дудек Хван Су Хон ва Ю Сан Чулнинг зарбаларидан сўнг тўпни ўз дарвозаси тўридан олиб чиқишга мажбур бўлди. Ҳисоб-2:0.

Жаҳон чемпионати тобора қизғин тус олмоқда.

Мирзаҳаким ТЎХТАМИРЗАЕВ.

MAHALLA

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Таҳрир ҳайъати:
Аъзам ГАДОЙБОЕВ, Акмал САИДОВ, Ниғматилла АБДУЛЛАЕВ, Бобур АЛИМОВ, Эркин БОҚИБОЕВ, Расул РАҲМОНОВ (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Рустам ҚОСИМОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР, Бахтиёр РИЗАЕВ, Шуҳрат РИЗАЕВ, Шавкат ЎРАЗАЕВ, Таънаберди ҚУРБОНОВ, Эркин ҒУЛОМОВ.

Масъул котиб: Аслиддин БЎРИЕВ
Саҳифаловчи: Зокир Бакиров
Навбатчи: Мавлуда ҚОСИМОВА

Газета таҳририят компьютерида терилди ва саҳифаланди, офсет усулида босилди.
А-2, 2 босма тобоқ.
Буюртма Г-526

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди.
Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41.

Топширилди—20.30